

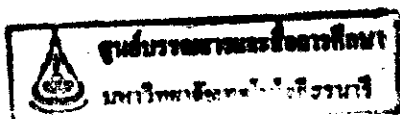
**การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

**สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี**

ISBN.....

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1-2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	3-4
4. วิธีการดำเนินการ	4
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	4-5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	6-7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	7-8
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9-10
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	10-12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12-13
7. หลักการประเมิน โครงการแบบชีพชีพอเนล	13-15
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน	

และชุมชนเมือง 15-16

9. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ 16

บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมิน โครงการและเครื่องมือ 20-22
2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล 22-23
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา 23-24
4. ตัวชี้วัดที่ประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา 24-27
5. ข้อจำกัดของการทำสำระนิพนธ์ 27
6. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร 27-33

บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน 34-41
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม 41-47
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้ 47
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสำระนิพนธ์ 47-49

บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ 50
2. วิธีการดำเนินการ 50
3. ผลการดำเนินการ 51
4. อภิปรายผล 51-53
5. ข้อเสนอแนะ 54

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

นายบดินทร์ พิรินทร์ขวง : การประเมินโครงการหมู่บ้านและชุมชนเมือง
กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์วีร. พงษ์ พลนิกกรกิจ

ISBN

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบรรลุเป้าหมาย 4 ข้อ ของการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ปัจจัยบวกและปัจจัย ที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย กระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 โดยวิธีการศึกษาเอกสารข้อมูลที่มีการรวบรวมไว้ จากการจัดเวทีชาวบ้าน การสังเกต และการสัมภาษณ์ชาวบ้านวิโรจน์พัฒนา และบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ผลการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา เกิดจากความร่วมมือของชาวบ้านในหมู่บ้าน และการมีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน หมู่บ้านกับคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกในหมู่บ้านเป็นอย่างดี การมีระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา มีการจัดโครงสร้างของระบบองค์กรอย่างชัดเจน และยังมี การตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน และการแบ่งหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการอย่างลงตัว มีการเรียนรู้เพื่อ การพึ่งพาตนเองทางกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา ได้เปิดโอกาสให้สมาชิกในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ การเรียนรู้กันอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สมบูรณ์มากพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัย ความร่วมมือ และความช่วยเหลือจากชุมชนภายนอกอยู่บ้าง การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคม สมาชิกใน หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา มีการรวมตัวกลุ่มในการประกอบอาชีพค้าขาย เกษตรกร บริการ มีศรัทธา ภาพและความ เข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกในหมู่บ้านมีความร่วมมือร่วมใจ มีความซื่อสัตย์ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยการศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรมตามวัน สำคัญทางศาสนา

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

(นายบดินทร์ พิรินทร์ขวง)

นักศึกษาระดับปริญญาตรี

(อาจารย์วีร. พงษ์ พลนิกกรกิจ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาบริหารจัดการและประเมินโครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์วีร พงษ์ พลนิกกรกิจ)

อาจารย์นิเทศก์

.....

กรรมการสอบ

.....
(.....)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากความร่วมมือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่านซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัยทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข
- รองศาสตราจารย์ ดร. องค์การ อินทร์ทรัพย์
- อาจารย์ ดร. พัฒนา กิติอาษา ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- อาจารย์สุริยา สมุทรปดี ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน
- รองศาสตราจารย์ ดร. คณิต ไช่มุก ผู้สอนชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา
- อาจารย์วีระพงษ์ พลนิกรกิจ อาจารย์ที่ปรึกษา
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา และ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา ที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณคุณปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ พี่ น้อง ในหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนาที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิตประจำวัน

(นายบัณฑิต พิรินทร์ยวง)

บัณฑิตกองทุน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กันยายน 2545

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันความยากจนของประชาชนในชนบทและชุมชนเมือง คือการไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาสร้างอาชีพสร้างรายได้ ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน จึงได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนขึ้น โดยการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับใช้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อช่วยให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการกองทุนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างศักยภาพในการสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคตอีกด้วย

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนได้ จะได้รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว หรือแม้ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

เพื่อจะได้ทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ 4 บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ข้างต้นมากน้อยเพียงใด จึงสมควรมีการประเมินกองทุนหมู่บ้านขึ้น โดยผู้วิจัย ที่เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จ ตลอดจนจุดอ่อนที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขของแต่ละท้องถิ่น และเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าบรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชน มีกระบวนการในการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบ ที่ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบลและระดับประเทศ

2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

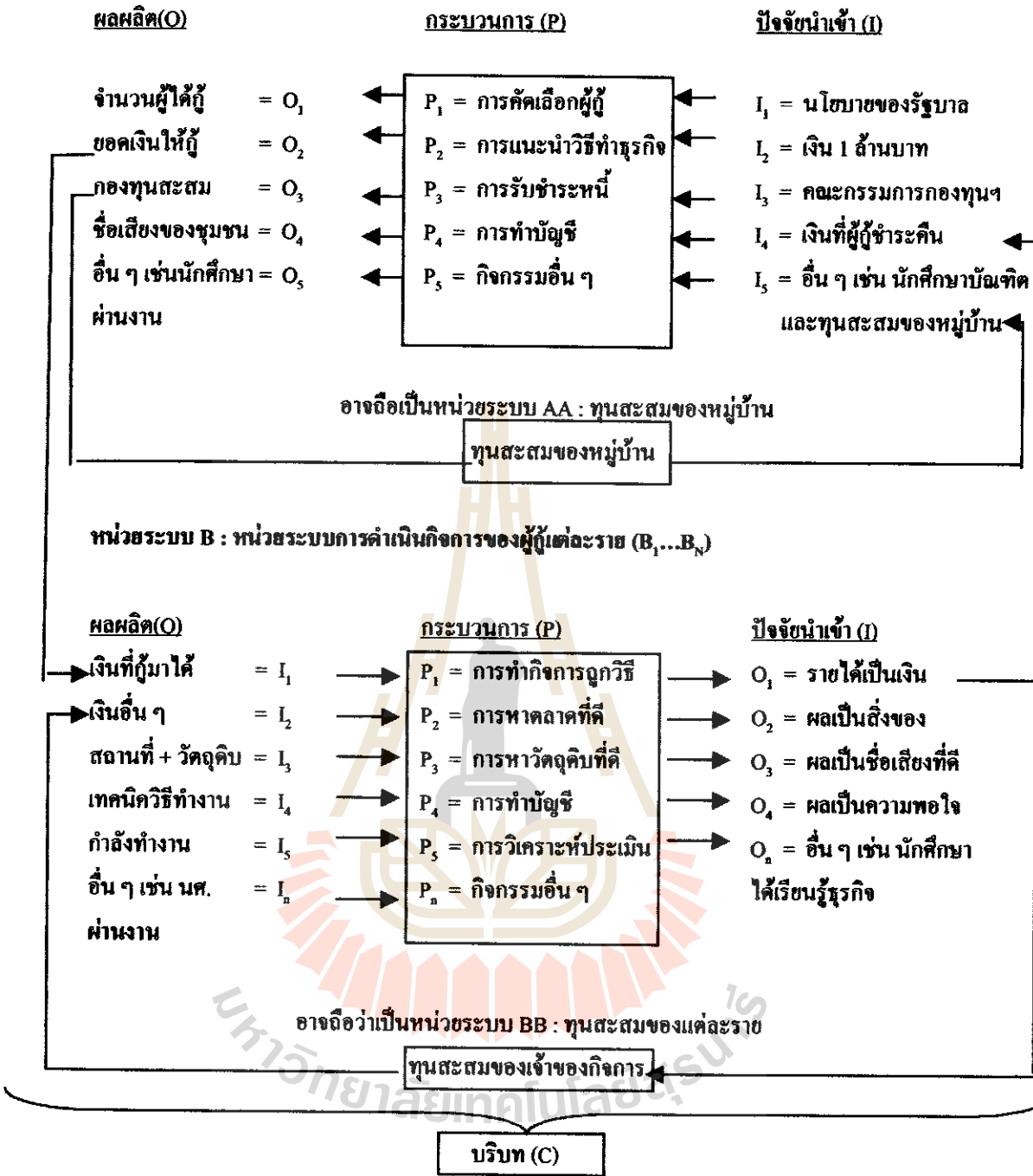
3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซิฟท์โมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรแต่ละตัวจะมีความหมาย ดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แผนภาพข้างล่างนี้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซิฟท์ โมเดล” ซึ่งมีส่วนประกอบ ดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ที่มา : (เจลิยว บุรีภักดี และคณะ 2545 : 21)

จากแผนภูมิที่ 1 นี้ แสดงภาพโดยรวมของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ตามรายการต่าง ๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้ดูแลแต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้ดูแลราย มี P คือ กระบวนการทำอาชีพตามรายการ และมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการ ได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับกองทุน ดังกล่าว

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เข้าใจ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง)ที่ผู้ทำสารนิพนธ์ปฏิบัติงานอยู่

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. และบางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ขั้นที่ 5 ประมวล สังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนบทที่ 1, 2, 3, 4, 5 บรรณานุกรม และภาคผนวกจนเสร็จสมบูรณ์ ตามแนวทางการทำสารนิพนธ์ที่อธิบายไว้ในชุดสารนิพนธ์ ที่ทำไว้เป็นโครงร่าง

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างเป็นระบบ
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจในปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางที่ใช้วัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่าง ๆ ระดับหมู่บ้านและชุมชน
4. ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบได้
5. ผู้ศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในท้องถิ่นของตนเอง ทั้งในด้านจุดแข็งและจุดอ่อนของหมู่บ้านและชุมชนที่ได้เข้าไปปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาในการทำงานในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคต

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง กองทุน 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ บริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2.1 กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้

1.2.2 คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

1.2.3 ความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
กองทุน

1.2.4 มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน

1.2.5 การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน

1.2.6 สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบอย่างครบถ้วน

1.2.7 มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารการจัดเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านละชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ผู้เขียนใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ และในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ผู้เขียนรับผิดชอบอยู่

(รายละเอียดเพิ่มอยู่ในภาคผนวก)

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า “กทบ.”

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งได้อีก

3. นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง

เมื่อ

- ตาย
- ลาออก
- เป็นบุคคลล้มละลาย
- คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

4. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนคณะกรรมการทั้งหมด

5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย
2. กำหนดแผนการจัดการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. กำหนดแผนงาน และอกระเบียบ
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ

ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือปฏิบัติงานตามปกติ

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุน ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโถม

12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

13. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

14. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้การประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการ กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้อง มีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวน ครัวเรือนทั้งหมด

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ ประชุม

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการ จัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูล รายละเอียดความเป็นจริงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ในการ กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้าน เศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน, จำนวน ครัวเรือน, อาชีพของประชากร, ผลผลิตของประชากร และรายได้เฉลี่ยของประชาชน

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น

- จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- วันที่มีการเลือกคณะกรรมการ

- เงินทุนหมู่บ้าน

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา
ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

3. การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้แล้วหรือไม่
- วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยใคร

4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- จำนวนกลุ่ม และองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน
- ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสมาชิกแล้ว
- จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูป
ของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค และเงินให้เปล่า
- การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน หรือ ธกส.
- หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ความร่วมมือ หรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้าน
และชุมชนหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน และชุมชนเมืองหรือไม่

5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุน
เป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการกระจายผล
ประโยชน์อย่างทั่วถึง

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) หมู่ 4

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) หมู่ 4 มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) เลขที่ 34/1 หมู่ 4 ต.ปรุใหญ่ อ.
เมือง จ.นครราชสีมา 30000

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

- 2.1 เพื่อกอบกู้บ้านเมืองในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
- 2.2 เพื่อช่วยเหลือชุมชนให้มีรายได้เลี้ยงครอบครัว
- 2.3 เพื่อใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 2.4 เพื่อนำวัสดุจากท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์
- 2.5 เพื่อนำดอกผลมาจัดทำเป็นกองทุนและสวัสดิการ

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 3.2 เงินกู้ยืม
- 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 3.5 เงินฝากสัจจะเงินรับฝาก
- 3.6 เงินค่าหุ้น
- 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพัน

อื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 4.1 เป็นสมาชิกบ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) โดยมีภูมิลำเนาอยู่หมู่ที่ 4 ไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนมีการจัดตั้งกองทุน
- 4.2 เป็นผู้ที่พร้อมที่จะปฏิบัติตามข้อบังคับของหมู่บ้าน
- 4.3 ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือ สติพินเพื่อนไม่สมประกอบ
- 4.4 เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 4.5 มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.1 ชำค่าขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 5.2 ผู้ที่คุณสมบัติตามข้อ 4 สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้ปีละ 1 ครั้ง โดยสมัครเป็นสมาชิกได้เป็นรายบุคคล
- 5.3 คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
- 5.4 การรับสมาชิกเข้ากลุ่มจะต้องได้รับความเห็นชอบ จากที่ประชุมของกลุ่มก่อน

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 6.1 ตาย
- 6.2 ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 6.3 วิกลจริต จิตพินเพื่อน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนในระเบียบหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ความช่วยเหลือหรือความร่วมมือกับกองทุนหรือไม่ได้ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.6 นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

2. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

3. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

4. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าดังกล่าวอย่างเปิดเผย

5. การกำหนดระยะเวลาคืนชำระเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญาการชำระคืนเงินกู้หรือเงินทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนไปมอบให้กับคณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

6. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนต้นเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนไว้แล้ว แต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

7. ในกรณีที่ผู้กู้ยืมได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที ซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพ ตามวรรคสองห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลา 2 ปี

(รายละเอียดดูเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

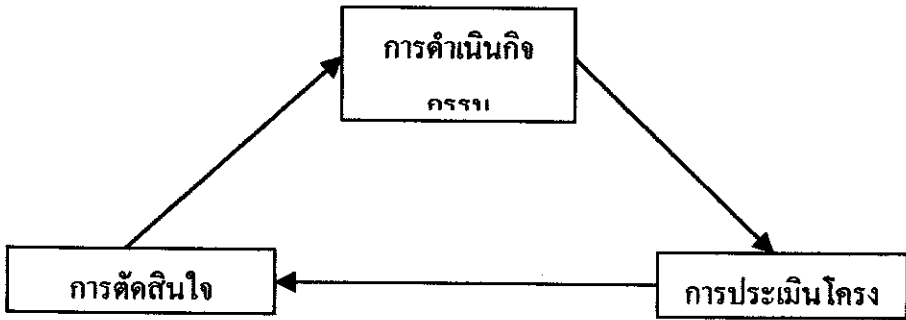
กรณีกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) อ.เมือง จ.พิจิตรนครราชสีมา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

- 1. การกู้เงินเงินจะแบ่งออกเป็นกลุ่มต่างๆ ตามที่คณะกรรมการอนุมัติโครงการ
- 2. จะต้องนำเงินไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ถ้าหากไม่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์คณะกรรมการจะยึดเงินคืนได้

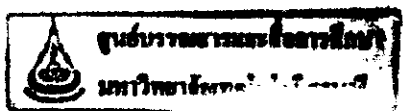
3. การกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพตามโครงการ แต่ละโครงการวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดรายหนึ่งหนึ่งเกินสองหมื่นบาท คณะกรรมการจะเรียกประชุม เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดแต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกสำหรับการตัดสินใจโดยมีแนวความคิดพื้นฐาน คือ

ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตฟเฟิลบิม

- ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ
- ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ
 - ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สตีเฟลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ
3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป (ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา หน้าที่ 89-91)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือที่ชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมบัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้ อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ สมควรให้สถาบันการศึกษาทั้งในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย จัดทำหลักสูตร โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน บัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมทั้งการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ และ ผู้จบหลักสูตรจะได้รับ “ประกาศนียบัตรบัณฑิต” ซึ่งเป็นการ ประเมินบัณฑิตดังกล่าว

การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของ ประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามช่วยแก้ไขปัญหาแก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการกองทุน ทุกระดับมีแนวทางพัฒนา กลไกให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และการร่วมมือกับประชาารัฐ ประชาคมทุกระดับ ร่วมเป็นกลไก ตรวจสอบให้กองทุนด้านบาทบริหารได้มีประสิทธิภาพเพื่อประชาชนจริงๆ

ในส่วนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ทำอย่างไรจะมีการช่วยเสริมสร้าง ศักยภาพความเข้มแข็งในการเป็นผู้นำให้มากขึ้น โดยการร่วมกันวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดต่างๆ จากนั้นก็จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแต่ละกลุ่มคน เช่น เรื่องการ วิเคราะห์ กิจกรรมที่แก้ปัญหาได้จริง การทำธุรกิจชุมชนเน้นเรื่องตลาด การเขียนโครงการและ การวางแผนแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการแบบโปร่งใสตรวจสอบได้ การแก้ไขปัญหาคความ จัดแย้งแบบสันติวิธี การประชุมชาวบ้านแบบสร้างสรรเป็นต้น

9. เอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

จากหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2545 ได้ กล่าวถึงกองทุนหมู่บ้านในเรื่องของการทำบัญชี ซึ่งสรุปได้ใจความ ดังนี้

การจัดทำบัญชีเกรงว่าผู้ทำบัญชีมีความรู้น้อย ถึงแม้จะผ่านการอบรมแล้วก็ยังไม่แน่ใจว่าจะ ทำได้เพราะรูปแบบเข้าใจยากและมีความแตกต่างกับบัญชีที่ทำอยู่มากมีช่องการลงบัญชีมากกว่า 10 ช่อง

สำหรับข้อเสนอแนะกรรมการกองทุนเป็นห่วงเรื่องการจัดทำบัญชี อาจเกิดการผิดพลาด ได้เพราะรูปแบบและวิธีการลงบัญชีค่อนข้างมาก มีหลายช่อง ไม่เหมือนกับบัญชีเงินกองทุนที่มีอยู่ แล้วอยากจะให้มีการปรับรูปแบบวิธีการให้ง่ายต่อชาวบ้านที่ไม่ได้เรียนหนังสือมาก เพราะส่วนใหญ่ จะจบการศึกษาแค่ ป.4 พร้อมกันนี้น่าจะเป็นของชาวบ้านที่คิดเองเหมือนกับบัญชีของกลุ่มออมทรัพย์ ที่ทำอยู่ และไม่จำเป็นต้องใช้ระบบบัญชีของกรมบัญชีกลางที่สำคัญการกำหนดแนวทางของกองทุน จัดแย้งกับการปฏิบัติจริง โดยการบอกให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง แต่มีหลายอย่างที่กำหนดให้ชาวบ้าน ทำ ดังนั้น อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน โดยจัดให้มีการประชุมหมู่บ้านที่ดำเนิน การแล้วมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบความจริง 4 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในบทที่ 3 นี้จึงมี 6 ด้าน ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
4. ตัวชี้วัดประเมิน โครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา
5. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์
6. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

6.1 เพื่อทราบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

6.2 เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

6.3 เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

6.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

1.1.1 หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริงหรือที่เรียกว่า “Authentic Evaluation”

1.1.2 การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

1.1.3 การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้าง แล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มี การตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

1.1.4 รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับชีพี โมเดล (CIPP Model : Context – Input – Process – Product) แบบจำลองชีพีโมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ (ตรงตามแผนภูมิเชิงระบบที่ได้แสดงไว้ในบทที่ 1 ของสารนิพนธ์นี้)

1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าที่ป่วงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

- 1.2.1 แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 1.2.2 แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 1.2.3 แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 1.2.4 แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 1.2.5 แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 1.2.6 แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 1.2.7 แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชน)
- 1.2.8 แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 1.2.9 แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 1.2.10 แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)

- 1.2.11 แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการดี)
- 1.2.12 แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแบบแม่บทชุมชน)
- 1.2.13 แบบฟอร์มประมวลข้อมูลเพื่อเขียนบทที่ 4 ของสารนิพนธ์
- 1.2.14 แบบฟอร์มเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในลักษณะอื่น ๆ

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ หรือตามกรอบการประเมินแบบ จีพีโมเดล (CIPP Model) ดัง ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 1

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ประกอบด้วย

- 2.1.1 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ (หน่วยระบบ A)

ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

- 2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล แต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระและข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการ โดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้น ๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและการแนะนำส่งเสริมผู้รู้ และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินงานของผู้ดูแลราย

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้ ประกอบด้วยวิธีการหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่าง ๆ
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มาหรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้
อื่นๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอกประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1.ความยากจนของประเทศ
- 2.นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)
- 3.ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4.สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5.ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6.บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่น
ชนบท
- 7.ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / ชุมชนนี้ สภาพป่าและหนองน้ำ
สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / ชุมชน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นหรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแปรตาม บร.1

ดัง นี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ข้อมูลด้านอื่นๆ เช่น

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพเช่นการมีหนี้สินของชาวบ้าน การทำกินของตนเอง การเช่าทำกิน การมีทัศนคติอยากได้สิ่งนั้น สิ่งนั้นต้องขยายทรัพย์สินเดิมหรือกู้หรือยืมสิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

5.2 วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่น/ชุมชน

5.3 ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชนเช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหาร เป็นต้น

5.4 ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ (เฉลี่ยว นุรีภักดี และคณะ 2545 : 45-49) ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการกองทุนหมู่บ้านของผู้กู้แต่ละราย

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวชี้วัด จำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A นี้ก็คือ ตัวชี้วัดที่กล่าวแล้วในตอนที 3

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคือ
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปรต่อไปนี้
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ยอดเงินกู้
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้สินนายทุนนอกระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่นๆ

2.3 สถานที่และวัสดุค้ำ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัสดุค้ำที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วย

ตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ดูแลระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ดูแลระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

5. ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์

ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่

1. รายงานเก็บได้ไม่ครบทุก บร.
2. ผู้ดูแลไม่ให้ความร่วมมือ
3. ระยะเวลาสั้น
4. หลักฐานการเงินไม่มี

6. การเอกเองตัวแปรและลักษณะของค่าบนตัวแปร

รายการของตัวแปรที่จะใช้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มสารนิพนธ์นี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปรของตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 5 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ ๆ

บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้นของตอนที่ 6 พร้อมกันนี้ได้แสดงลักษณะของค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใด อันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทักษะคนที่มียอดกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน - ยอดคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน

- จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
- มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
- มีระเบียบบริหารกองทุน
- มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
- มีการประชุมของคณะกรรมการ
- มีการรับสมัครสมาชิก
- มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
- มีการรับเงินฝาก
- มีการระดมทุนเงินฝาก
- มีระเบียบการกู้และขอกู้เงิน
- มีระเบียบการคิกคอกเบี้ย
- จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการกู้เงิน
- จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
- จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ด้านบาท
- จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
- มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 มีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	- มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน
- มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินงานของผู้กู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึง คักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุนหรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมีมาในอนาคต

ตัวแปร

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุน โดยรวม

ทุกคน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิก

มิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม

- มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ

2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน

- สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนีจากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

1. ศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สภาพของป่า
- สภาพของดิน

- สภาพของหนองน้ำ
 - จำนวนประชากร
 - อาชีพครั้งแรกของประชากร
 - ถนน
 - ไฟฟ้า
 - ประปา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมา
- ศักยภาพในด้านต่าง ๆ
- 2.1 ทุนด้านการเงิน
- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
 - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
- 2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ
- จำนวนและลักษณะประชากร
 - การประกอบอาชีพ
 - สภาพของที่ดิน
- 2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี
- จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์
 - การใช้ภาษาพื้นบ้าน
 - มีโบราณสถาน- โบราณวัตถุ
- 2.4 ทุนทางปัญญา
- จำนวน โรงเรียนในหมู่บ้าน
 - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
 - จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ
 - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. มีความเข้มแข็งในการทำการของผู้
- 3.1 การเกษตร
 - 3.2 ค้าขาย
 - 3.2 การบริการในชุมชน
 - 3.3 อุตสาหกรรมในครัวเรือน
 - 3.4 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีการจัดตั้งกองทุนและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวน มากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจ
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้า กองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเสริมกัน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะของค่าบนตัวแปรใน บร. 2
1. มีความสามัคคี	1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี
2. มีความซื่อสัตย์	2.สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนทำดี	3.ชุมชนยกย่องคนทำความดี
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	4.สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	5.สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	6.สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	7.ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ารักใคร่ปรองดองกัน
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	8.ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน
9.การประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	9.ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา
10.มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	10.ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	11.ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก	12.ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิด โดยสมาชิกในชุมชน

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษาได้รับนิศชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
ความเข้มแข็งของชุมชน	- สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีกัน
	- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต
	- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
	- สมาชิกในชุมชนยกย่องคนทำความดี
	- สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่ม

บทที่ 4

ผลการติดตามประเมินโครงการ

ในสารนิพนธ์บทที่ 4 นี้จะเป็นผลของการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้จากกรอบแนวคิดทฤษฎี ซิพท์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1-5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 ผลการทดลองวิธีการใหม่

ตอนที่ 4 ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตอนที่ 5 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจาก โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตอนที่ 6 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ อันได้แก่

6.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย 5 ข้อ
เพียงใด

6.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้าง ที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

6.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

6.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น ตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า ดี-เลว ได้ ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นเวลานานหลายปีจาก

Handwritten notes in Thai script, including the number 7 and some illegible characters.

วิกฤตการณ์ทางการเงินปี 2540 ซึ่งเป็นปัญหาหนี้ก้อนมหึมาของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน เข้าไปดำเนินการแทรกแซงสถาบันการเงิน ก่อนที่จะมีการสั่งปิดกิจการ 56 ไฟแนนซ์ และธนาคารพาณิชย์อีก 4 แห่ง จากความเสียหายดังกล่าวได้รับการชดเชยความเสียหายแล้วบางส่วน และความเสียหายที่ยังไม่ได้รับการชดเชยอีก 7.77 แสนล้านบาท หนี้ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงินที่อาจจะต้องใช้เวลาร่วมกับชั่วคราวแก้ไข เมื่อพิจารณาจากรายได้ที่จะเข้าชดเชยความเสียหายแล้วก็ยังห่างไกล เพราะมีรายได้เงินนำส่งที่ได้มาจาก สถาบันการเงินสมทบ 0.4% ของปริมาณเงินฝากต่อปี ซึ่งตกปีละ 20,000 กว่าล้านบาท ขณะที่ภาระหนี้เงินต้นก็ยังมีภาระหนี้อัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายเพิ่มปีละ 40,000 ล้านบาท (ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1,711 วันที่ 7-10 กรกฎาคม 2545 หน้า 8)

การพัฒนาประเทศที่ผ่านมา ประเทศไทยสามารถยกระดับรายได้ของประชาชนได้ดีพอสมควร โดยสามารถลดสัดส่วนคนจนลงได้จากร้อยละ 32.6 หรือ 17.9 ล้านคนในปี พ.ศ.2531 เหลือเพียงร้อยละ 11.4 หรือ 6.8 ล้านคน ในปี พ.ศ.2539 แม้ว่าในปี พ.ศ.2541 ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจจะทำให้สัดส่วนคนจนสูงขึ้นอีกเล็กน้อย คือร้อยละ 13.0 หรือ 8.0 ล้านคน แม้ว่าสัดส่วนคนจนที่กล่าวถึงข้างต้นจะมีจำนวนลดลง แต่ได้เกิดปัญหาทางด้านการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันขึ้น ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจน (สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม 2543 : 14)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

โครงการชุปชีวิตธุรกิจไทยที่รัฐบาลทักษิณให้การสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลาง และขนาดย่อม(SMEs) ขณะนี้การดำเนินงานของโครงการดังกล่าว ยังเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเข้าช่วยเหลือผู้ประกอบการ(SMEs) 2,729 รายแล้ว และอีกจำนวน 3,027 รายที่สมัครเข้าร่วมโครงการ กรมส่งเสริมฯ ได้ให้ทาง 6 สถาบันอิสระ อาทิ สถาบันเพิ่มผลผลิตฯ สถาบันอาหาร สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ สถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันยานยนต์ ประเมินโรงงานอุตสาหกรรมที่สมัครเข้ามาว่ามีศักยภาพตรงกับเป้าหมายหรือไม่ ทั้งนี้ในจำนวน 2,729 ราย ได้มีการส่งผู้เชี่ยวชาญเข้าไปวิเคราะห์ปัญหาเชิงลึกว่าแต่ละโรงงานนี้ควรจะแก้ปัญหาในด้านใดบ้าง ปรากฏว่าสามารถช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ประกอบการได้แล้วถึง 1,087 ราย ซึ่งในจำนวนนี้ได้มีการทำสัญญาให้ผู้เชี่ยวชาญเข้าช่วยเหลือแล้ว 807 ราย จากการสำรวจผู้ประกอบการของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs ทั่วประเทศมีถึง 854,064 ราย และในจำนวนดังกล่าว 90% เป็นภาคการผลิตของอุตสาหกรรมทั้งประเทศ และธุรกิจเหล่านี้ประสบปัญหาในเรื่องของการระดมเงินทุนด้วยตนเอง ทำให้รัฐบาลต้องเข้าไปสนับสนุนอย่างชัดเจนในเรื่องของการสนับสนุนด้านการเงิน ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการเร่งด่วนที่จะกระตุ้นบทบาทของ SMEs ให้ฟื้นตัวขึ้น สำหรับโครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย ทางกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้ดูแลความคืบหน้าอยู่ตลอด โดยเป้าหมายของโครงการเน้นให้การช่วย

เหลือในลักษณะของการจ้างที่ปรึกษาเข้าไปช่วยเหลือธุรกิจให้กับกลุ่ม SMEs มีความรู้ ความเข้าใจ ในการแก้ปัญหาภายในกิจการของตนเองให้ตรงจุดมากที่สุด โดยใช้งบประมาณปี 2545 จำนวน 2,000 ล้านบาท มีระยะเวลาของการดำเนินโครงการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2544 - กันยายน 2545 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยผู้ประกอบการ 2,600 ราย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งงบประมาณดังกล่าวนี้ ได้รับการอนุมัติงบประมาณปี 2544 จำนวน 1,800 ล้านบาท แต่ใช้เงินในการดำเนินโครงการฯ 1,400 ล้านบาท อาจจะมีการขยายจำนวนผู้รับสมัครเพิ่ม หรือ สนับสนุน SMEs ในด้านอื่น ๆ (ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1,711 วันที่ 7-10 กรกฎาคม 2545 หน้า 17)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

จากค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นในช่วง 2-3 เดือนที่ผ่านมาอยู่ที่ 43-44 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ ในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาแข็งค่าขึ้นมาอยู่ที่ 41 บาทกว่า/ดอลลาร์สหรัฐ ค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นมีผลทำให้สินค้าส่งออกของไทยมีราคาสูงกว่าคู่แข่ง มีผลถึงขีดความสามารถในการแข่งขันที่ลดลงจากในช่วง 5 เดือนแรกของปีนี้ การส่งออกของไทยยังอยู่ในสภาพที่ติดลบ ขณะที่สำนักพยากรณ์ต่าง ๆ ทั้งสถาบัน ธนาคารแห่งประเทศไทย ทีดีอาร์ไอ รวมถึงกระทรวงพาณิชย์หน่วยงานที่ดูแล การส่งออกของประเทศโดยตรง ต่างตั้งความหวังว่าในช่วงครึ่งหลังของปีนี้จะการส่งออกของไทยจะ กลับมาขยายตัวไหลรินดีขึ้น ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับค่าเงินดอลลาร์สหรัฐมีผลให้กำไรของผู้ส่งออกลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าเกษตรและอาหารที่ไปปรับคำสั่งซื้อล่วงหน้าจะได้รับผลกระทบอย่างมาก เพราะเมื่อนำเงินที่ขายสินค้าเป็นดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนเป็นเงินบาทจะมีรายได้ที่ลดลง ค่าเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นดังกล่าวถือเป็นการซ้ำเติมผู้ประกอบการในกลุ่มสินค้าอาหาร หลังจากที่อยู่ในช่วงต้นปีสินค้ากุ้งและไก่ของไทยถูกกีดกันจากสหภาพยุโรป โดยอ้างเรื่องสารตกค้าง มีผลให้ผู้ซื้อลงเลและชะลอซื้อสินค้า ในเวลานี้การแก้ไขปัญหาาร่วมกันของภาครัฐและเอกชนก็ยังไม่ค่อยเป็นรูปธรรม (ที่มา : หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 22 ฉบับที่ 1,711 วันที่ 7-10 กรกฎาคม 2545 หน้า 14)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ในปัจจุบันสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปของประเทศเสื่อมโทรมลงไปมาก ซึ่งเห็นได้จากมลพิษทางน้ำและทางอากาศเป็นพิษ ป่าไม้ถูกทำลาย ทำให้เวลาฝนตกมีน้ำท่วมเกิดอุทกภัยขึ้น สัตว์ป่าสูญพันธุ์เนื่องจากไม่มีที่อยู่อาศัย ส่วนทางภาคใต้ของประเทศก็มีปัญหาเรื่องเหตุวาระเบิดก่อวินาศกรรม หรือวางแผนลอบโจมตีเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองรัฐบาล การแบ่งพวกเป็นฝักเป็นฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธหรือมุสลิม และปัญหาเรื่องประเทศเพื่อนบ้านรุกรานทั้งในเขตน่านน้ำที่ทำการประมง และเขตชายแดนของประเทศ ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวายไม่สงบสุขของประชาชนในประเทศ จากสภาพแวดล้อมของประเทศดังกล่าว รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญของการรักษา

สิ่งแวดล้อม โดยประกาศใช้กฎหมายต่าง ๆ และดำเนินนโยบายแทรกแซงเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท ความอ่อนแอหรือความล่มสลายในท้องถิ่นเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมาจากความยากจน ทำให้ คนหนุ่มสาวในหมู่บ้านออกไปหางานทำ หรือไปศึกษาต่อต่างจังหวัดกันมากขึ้น และเป็นระยะเวลาานพอที่จะทำให้คนหนุ่มสาวเหล่านั้นไม่ยากกลับเข้ามาในหมู่บ้าน เนื่องจากประสบปัญหาเรื่องการดำรงชีพและการอยู่ร่วมกันในสังคมหมู่บ้านของตนเอง ดังนั้นจึงทำให้มีแต่คนแก่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เป็นผลให้บางหมู่บ้านมีผู้นำที่ขาดความรู้ ความสามารถในการปกครอง และบริหารชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านขาดความสามัคคี การแตกแยกทางความคิด ความเชื่อและการร่วมมือกัน จึงทำให้การพัฒนาชุมชนขาดประสิทธิภาพและศักยภาพ บางหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องยาเสพติดติดมากก่อให้เกิดปัญหาอื่นตามมา และเป็นภาระทางสังคม

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ประชาชนในเมืองจะมีค่านิยมในการใช้สินค้าต่างประเทศ และมีการนำเอาวัฒนธรรมของต่างประเทศมาใช้มากขึ้น ซึ่งเป็นยุคของวัตถุนิยม ต้องมีโทรศัพท์มือถือ มีมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ เสื้อผ้าตามแฟชั่นนิยม ส่วนค่านิยมของชาวชนบทจะตรงข้ามกับประชาชนในเมือง กล่าวคือจะใช้สินค้าของภูมิปัญญาชาวบ้าน ส่วนในด้านของวัฒนธรรมประเพณีได้มีการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีงามไว้

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

ในสมัยก่อนมีเจ้าของที่ชื่อ นายวิโรจน์ การจนธวัช มีอาชีพเป็นนายซึ่งได้นำที่ดินมาจัดแบ่งขายให้คนที่มาทำงานในบริเวณ โรงงานเสริมสุข ซึ่งในเวลาต่อมาได้มีคนเข้ามาอาศัยอยู่เรื่อย ๆ หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา (รุ่งเรือง) มาถึงปัจจุบัน

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

เป็นหมู่บ้านที่มีผู้คนมาสร้างที่อยู่อาศัยมาก เป็นที่ตั้งของโรงงานเสริมสุขจึงมีผู้คนเข้ามาทำงานในโรงงานพักอาศัยอยู่ในบริเวณ โรงงานเป็นจำนวนมาก

- ลักษณะประชากร

หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา มีครัวเรือน 228 ครอบครั้ว มีบ้าน 228 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 680 คน เป็นชาย 352 คน หญิง 328 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

- ลักษณะประชากร

หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา มีครัวเรือน 228 ครอบครั้ว มีบ้าน 228 หลังคาเรือน
จำนวน

ประชากร 680 คน เป็นชาย 352 คน หญิง 328 คน ดังแสดงในตารางที่ 1
ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกลักษณะประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	352	51.76
- หญิง	328	48.23
2. อายุ		
1 วัน - 3 เดือน	4	0.58
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	27	3.97
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	61	8.97
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	35	5.14
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	45	6.61
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	387	56.9
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	76	11.17
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	45	6.61
3. จบการศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	70	12.28
ระดับมัธยมศึกษา	350	61.40
ระดับอุดมศึกษา	150	26.31
4. อาชีพ		
รับราชการ	70	14.89
รับจ้างในโรงงาน	280	59.5
ค้าขาย	70	14.89
เลี้ยงสัตว์	15	3.19
อื่น ๆ	35	7.44

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
5. รายได้ของแต่ละครอบครัว		
1,000 - 5,000 บาท	9	3.12
5,000 - 10,000 บาท	15	5.20
10,001 - 20,000 บาท	3	1.04
20,001 - 30,000 บาท	9	3.12
30,001 - 40,000 บาท	62	21.52
50,001 - 100,000 บาท	190	65.97

- แหล่งน้ำในหมู่บ้าน
แหล่งน้ำในหมู่บ้านมีจำนวนมาก ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านมีน้ำใช้อย่างเพียงพอ

ดัง

กล่าวในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดทั้งปี	ไม่ตลอดทั้งปี
บ่อน้ำตื้น	20	✓	-
บ่อน้ำบาดาล	3	✓	-
สระน้ำ	-	-	-
คลอง	-	-	-
ห้วย	-	-	-
หนอง	-	-	-
บึง	-	-	-
แม่น้ำ	-	-	-
ฝายกั้นน้ำ	-	-	-
เขื่อนกั้นน้ำ	-	-	-
ทะเล	-	-	-

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน

เนื่องจากในหมู่บ้านมีโรงงานเสริมสุขตั้งอยู่ ประชาส่วนหนึ่งก็จะทำงานเป็นลูกจ้างใน

โรงงานเสริมสุข ประชาชนอีกส่วนหนึ่งจะทำงานตามความถนัดของตนเอง เช่น รับราชการ, ค้าขาย, เสริมสวย, อู่รถยนต์, ตัดเย็บเสื้อผ้า, รับจ้าง, เลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ โดยสรุปแล้วด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านจัดได้ว่ามีความกินดีอยู่ดีกันเป็นจำนวนมาก ประชาชนมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเอง

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ประชาชนในหมู่บ้านมีความเคารพนับถือผู้อาวุโส มีการช่วยเหลือพึ่งพาอาศัย

เกื้อกูลกัน

มีการร่วมแรงร่วมใจในการทำบุญเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

(1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีรายได้พอเพียงต่อการดำรงชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสาธารณูปโภคทั่วถึง ทั้งพื้นที่หมู่บ้านมีอาชีพของตนเอง เช่น รับจ้างในโรงงาน, รับราชการ, ค้าขาย,

เสริมสวย, อู่รถยนต์, รับจ้าง, ตัดเย็บเสื้อผ้า, เลี้ยงสัตว์ต่างๆ

(2) วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น

ประชาชนในหมู่บ้านเคารพนับถือผู้อาวุโส เช่น ในโอกาสวันสงกรานต์ก็จะประเพณี

รดน้ำคำหัวขอพรผู้อาวุโส

(3) ลักษณะที่เป็นศักยภาพที่ดี

ประชาชนในหมู่บ้านมีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนาหมู่บ้านของตนเอง

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ผู้)

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติของรัฐบาล พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง

ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม การแก้ไขปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งขีดความสามารถในกระบวนการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง ซึ่งจากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลพอสมควร เพราะว่ามีประสบการณ์กันมาก่อน

2) เงิน 1 ล้านบาท

กองทุนหมู่บ้านตั้งเมื่อวันที่ 10 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 24 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ปัจจุบัน สถานะกองทุนปรากฏดังนี้

- จำนวนสมาชิกกองทุนทั้งหมด 55 คน
- ยอดเงินให้กู้รวม 1,002,000 บาท
- เงินออมและเงินทุนจากสมาชิกปัจจุบันมี 19,111 บาท

3) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน คือเงินที่สมาชิกของกองทุนทำการกู้ยืมไปเพื่อประกอบอาชีพได้นำมาชำระคืนแก่กองทุนเมื่อถึงกำหนดเวลาคืนเงิน

4) ผู้สมัครขอู้ คือประชาชนในหมู่บ้าน บ้านวิโรจน์พัฒนา(รุ่งเรือง) ที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วเขียนคำร้องเพื่อขอกู้เงินจากกองทุน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่าก่อนที่กองทุนหมู่บ้านจะปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิก คณะกรรมการจะทำการตรวจสอบผู้กู้ว่ามีคุณสมบัติตรงกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านตามที่กำหนดไว้หรือไม่ และพิจารณาเรื่องการเขียน โครงการเพื่อขอกู้เงินของผู้กู้ซึ่งคณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาเพื่อปล่อยเงินกู้

จุดเด่น

- จะให้กู้กับผู้กู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กองทุนหมู่บ้านกำหนด
- คณะกรรมการร่วมกันสรรหาพิจารณาและคัดเลือกผู้กู้จาก โครงการที่เสนอขอกู้

จุดด้อย

- จำนวนเงินที่ขอกู้ได้ไม่เท่ากัน เพราะจำนวนสมาชิกที่ขอกู้มีมากเกินไปจนเงินที่สมาชิกขอกู้ และจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อ โครงการที่ขออนุมัติทำให้สมาชิกในบางรายเกิดความไม่พึงพอใจเท่าที่ควร

- วิธีการคัดเลือกโครงการเพื่ออนุมัติยังไม่ชัดเจน อาจทำให้เกิดข้อกล่าวหาได้กับคณะกรรมการกองทุนที่ทำการพิจารณาอนุมัติ

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุนพบว่าคณะกรรมการมีการจัดทำบัญชีในรูปแบบที่เรียบง่ายสามารถเข้าใจได้ดี

จุดเด่น

- สมาชิกสามารถเข้าใจง่ายเมื่อได้ดูวิธีการทำบัญชี
- เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินให้กับสมาชิกสามารถตรวจสอบได้

จุดด้อย

- การทำบัญชีต้องมีความรัดกุม ผู้ที่รับหน้าที่ทำบัญชีต้องสามารถอธิบายที่มาที่ไปของเงินได้

- ผู้ทำบัญชียังไม่เข้าใจในส่วนของบัญชีที่ทางคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนดให้ เพราะขาดการเข้าใจของผู้ทำบัญชีเนื่องข้อจำกัดจากการศึกษาของผู้ทำบัญชีและความซับซ้อนในบางส่วนของบัญชี

3) การแนะนำวิธีทำธุรกิจหรือการประกอบอาชีพของผู้กู้ในหมู่บ้านนั้นขึ้นอยู่กับประเภทและลักษณะของโครงการที่ขอกู้ แต่ส่วนใหญ่ ผู้กู้จะทำโดยอาศัยความรู้เดิมซึ่งพื้นฐานที่ดีอยู่แล้ว

จุดเด่น

- ทำกันในครอบครัว สร้างเสริมความผูกพันกันในครอบครัว
- ค่าใช้จ่ายต่ำ
- เป็นการเสริมรายได้ให้กับครอบครัวจากการประกอบอาชีพหลัก
- ใช้ประสบการณ์เดิมที่ได้รับสืบทอดตามกันมาจากบรรพบุรุษ

จุดด้อย

- การทำธุรกิจของชาวบ้านจะเหมือนๆ กันทำให้มีรายได้ต่ำ เพราะมีคู่แข่งมาก- ฝีมือยังไม่ดีเท่าคู่แข่งและเกิดการแข่งขันกันเอง

- กระบวนการในการผลิตยังไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของผลิตภัณฑ์

4) การช่วยหาตลาดผู้ประกอบธุรกิจจะมีตลาดในแต่ละชุมชนนั้นๆ

จุดเด่น

- ทำให้ธุรกิจเป็นที่รู้จักเกิดความต้องการของตลาดมากยิ่งขึ้น
- มีรายได้เพิ่มขึ้น

จุดด้อย

- ต้องอาศัยเวลาในการนานพอสมควรในการยอมรับของตลาด

- มาตรฐานของธุรกิจยังไม่เป็นที่ยอมรับของตลาดมากนัก

5) การรับชำระหนี้ของผู้กู้ ต้องชำระหนี้กับธนาคารซึ่งจะไม่ผ่านคณะกรรมการ

กองทุนหมู่บ้าน

จุดเด่น

- งานมีระบบ
- มีความปลอดภัย

จุดค่อย

- มีความล่าช้า

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1) ผลโดยตรง พบว่ากองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้งหมด จำนวน 55 ราย เป็นเงิน 1,002,000 บาท

จุดเด่น

- ในการอนุมัติเงินกู้ให้กับผู้กู้ทั้ง 55 ราย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับผู้กู้ทำให้เงิน 1 ล้านบาทที่ได้ปล่อยกู้ไป เป็นเงินหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและเกิดรายได้กับกองทุน มีดอกเบี้ยจากการกู้ยืมกลับมาเป็นทุนสะสมของกองทุนทำให้กองทุนเกิดความเข้มแข็งและสามารถที่จะขยายหรือเพิ่มในเงินกองทุนให้มากขึ้น

- มีการปรับเปลี่ยนกิจการหรือ โครงการที่ขอู้เมื่อจำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติไม่เพียงพอ ซึ่งเกิดจากการรู้จักคิดปรับเปลี่ยนตามสภาวะการณ์จากสิ่งที่เป็นอยู่เพื่อให้เกิดการสร้างงานและรายได้

จุดค่อย

- จากการมีผู้กู้ในจำนวน 55 รายนั้นและได้รับอนุมัติทุกรายแต่ลักษณะการประกอบกิจการหรือ โครงการของผู้กู้ไม่สามารถที่จะปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของการขอู้ตาม โครงการได้จริงทุกราย เนื่องจากเมื่อผู้กู้ไปแล้วพบว่าจำนวนเงินไม่เพียงพอต่อการทำกิจการจึงต้องเปลี่ยนไปดำเนินกิจการอย่างอื่นทำให้ไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้

- มีการเงินกู้ที่ได้ไปใช้จ่ายอย่างอื่นหมด เช่น ชำระหนี้ ซื้อของใช้อื่นแทนการนำไปดำเนินการตามโครงการ

2) ผลกระทบทางตรง พบว่ามีสมาชิกที่กู้ได้จำนวน 55 ราย และกองทุนหมู่บ้านมีทุนสะสมของหมู่บ้านทั้งสิ้น 19,111 บาท จากการที่สมาชิกส่งเสริมออมทรัพย์เป็นประจำทุกเดือน และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้กู้พบว่า ผู้กุนำเงินที่กู้ไปดำเนินกิจการตามปกติและนำไปขยายกิจการของตนเองในบางราย แต่ในบางรายนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ทำการขอู้

เป็นไปได้เนื่องจากไม่มีการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมของผู้กู้ และระบบเศรษฐกิจในหมู่บ้าน อยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ คือมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 20,000 บาท/ปี ต่อครอบครัว แต่ก็ยังถือว่า กลุ่มผู้กู้เงินสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ เพราะอาชีพหลักที่ทำอยู่เดิมนั้นสามารถพอที่จะจุนเจือครอบครัวได้อยู่แล้ว และประกอบกับประชาชนดำรงชีพอยู่อย่างเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อจึงทำให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

ประสบการณ์ในการดำเนินงานกิจการของผู้กู้พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่ได้นำประสบการณ์ของตนมาประกอบในการดำเนินการหรือกิจการของตน

จุดเด่น

- ผู้กู้ส่วนใหญ่ที่กู้เงินไปประกอบกิจการแล้วมีทั้งที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีในการดำเนินงานของตนเอง เช่น การทำการค้าขาย ขายสินค้าที่เป็นความต้องการของตลาด หากกลุ่มลูกค้า

จุดด้อย

- การดำเนินงานของผู้กู้ถึงแม้จะใช้ประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ อยู่แล้ว แต่ยังไม่สามารถประกอบอาชีพได้อย่างถูกวิธี ยังขาดการปรับปรุงบางอย่าง เช่น การจัดร้านค้าให้ดึงดูดใจลูกค้าให้มาเข้าร้านค้าเพื่อซื้อของ

2) อาชีพหลักของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ร้อยละ 90 ประกอบอาชีพค้าขาย และ ร้อยละ 10 ประกอบอาชีพรับจ้าง

3) หนี้สินของผู้กู้จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านพบว่าผู้กู้ ร้อยละ 50 เป็นหนี้สินกับสถาบันการเงินของรัฐและร้อยละ 20 เป็นหนี้นายทุนซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มผู้กู้ที่ได้รับเงินมาแล้วนำไปประกอบกิจการต่างๆ ตามโครงการของผู้กู้ เช่น การค้าขาย อู่รถยนต์ ร้านเสริมสวย เลี้ยงสัตว์ ต่าง ๆ เป็นต้น

จุดด้อย

- ผู้กู้ที่ได้เงินมาแล้วแต่ไม่มีเงินทุนสะสมของตนเองหรือมีแต่น้อยมากทำให้ต้องรอเงินกู้เพียงอย่างเดียวเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ และเงินที่ให้กู้ตามระเบียบรายละเอียดไม่เกิน 20,000 บาท ถ้าเกินก็ต้องพิจารณากันยุ่งยากทำให้กลุ่มผู้กู้มีเงินจากการกู้ไม่พอในการลงทุนประกอบอาชีพ

2) เทคนิคการทำงานพบว่ากลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการที่ตนเองเสนอในโครงการขอกู้ทุกราย แต่ยังคงขาดเทคนิคและวิธีการในการทำงาน จึงยังต้องการคำแนะนำ คำเสนอแนะจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกมาก

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายพบว่าผู้กู้มีวิธีในการประกอบกิจกรรมโดยการอาศัยประสบการณ์ที่มีอยู่มาใช้ในกิจการของตน

จุดด้อย

1) หาสินค้ามาขายให้เหมาะสมกับความต้องการของลูกค้า เนื่องจากผู้กู้แต่ละรายมีการประกอบอาชีพที่ไม่แตกต่างกันนัก ส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพการค้าขาย ในเรื่องการตลาดก็จะจะเป็นลักษณะของตลาดเดิมๆ ซึ่งมีการซื้อขายกันอยู่ก่อนแล้ว ผู้กู้ไม่มีการดำเนินการหาตลาดใหม่ๆ เข้ามาเสริม

จุดด้อย

- การหาสินค้าที่ดีเพื่อมาใช้ในการเสนอขายสินค้าให้ตรงความต้องการของลูกค้า ของผู้กู้ค่อนข้างจะหายากเนื่องจากราคาในการซื้อแพง ทำให้ต้นทุนการขายสูงขึ้นตามค่าของต้นทุนที่นำมาใช้ด้วย

2) การหาสินค้ามาขายให้ตรงความต้องการของลูกค้า

จุดเด่น

- การหาสินค้าที่ดี แต่ราคาในการซื้อต้องแพงตามค่าของวัตถุดิบด้วย

3) การทำบัญชี โดยทั่วไปผู้กู้เงินจะไม่ค่อยทำบัญชีรายรับรายจ่ายถึงแม้จะทำก็ทำในรูปแบบง่ายๆ ไม่ยุ่งยากทำตามความรู้ความเข้าใจของตนเอง

จุดด้อย

- บางครั้งการทำบัญชีแบบชาวบ้านนั้นจะลงข้อมูลที่ไม่ค่อยละเอียดเท่าที่ควรนักเพราะว่ารายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นั้นจะไม่ค่อยลงกันทำให้ข้อมูลอาจผิดพลาดได้ง่าย

4) การวิเคราะห์ประเมิน จะเห็นได้ว่าการประเมินกระบวนการของระบบ B นั้น มีวิธีดำเนินการกิจการของตนเองโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วในการประกอบอาชีพแต่อาจอาศัยเทคโนโลยีบางอย่างในการทำกิจกรรมซึ่งได้ช่วยส่งเสริมให้มีกิจการประสบผลสำเร็จ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

2.2.4.1 ผลโดยตรง

- รายได้ของกิจการ จะเป็นในเรื่องของรายได้ของผู้ประกอบกิจการซึ่งรายได้ส่วน
ใหญ่จะได้ในจำนวนที่เป็นเงินก้อนในช่วงระยะเวลาที่ค้ำทุน อาจจะใช้ระยะเวลา 6 - 7 เดือน
หรือว่าเป็นปี ซึ่งรายได้แต่ละครั้งจะขึ้นอยู่กับการประกอบอาชีพ แต่จะอยู่ในช่วง 10,000 – 20,000
บาท / ปี

จุดค้อย

- 2.2.4.1 จะเห็นได้ว่าระยะเวลาในการได้ผลกำไรเป็นในรูปของค่าตอบแทนนั้นจะใช้
ระยะเวลาพอสมควร

2.2.4.2 ผลกระทบโดยตรงผู้กู้ได้ขยายกิจการ ในจำนวนผู้กู้ทั้ง 55 รายนั้น ส่วน
มากผู้กู้จะนำเงินไปเพิ่มทุนในการค้าขายมากกว่าการขยายกิจการเพราะเนื่องจากวงเงินที่ให้กู้มีน้อย

2.2.4.3 ผลกระทบทางอ้อม พบว่ากลุ่มผู้กู้ไม่มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการนำ
เทคโนโลยีมาปรับใช้ยังไม่มีการนำภูมิปัญญาในท้องถิ่น ของตนเองมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการ
ประกอบอาชีพ ขาดความเข้าใจในเรื่องของเศรษฐกิจแบบพอเพียงต้องการผลกำไรมากโดยไม่
คำนึงถึงต้นทุนที่สูงตามไปด้วย เป็นผลทำให้กิจการของตนเองไม่สามารถคงอยู่ได้ในภาวะที่
เศรษฐกิจตกต่ำและจากการสัมภาษณ์ประชาชนในหมู่บ้านพบว่าไม่มีการกลับคืนถิ่นของประชากร
กลุ่มคนที่ทำงานอยู่ต่างถิ่นเมื่อกลับมาได้เงินแล้วก็กลับ ไปดำเนินกิจการที่เดิม

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้เงินกองทุนจำนวน 55 รายสรุปได้ดังนี้

1. ขาดการนำเข้าปัจจัยที่คิดตามตัวชี้วัด
2. ขาดกระบวนการที่ดีในการประกอบอาชีพตามตัวชี้วัด
3. ขาดผลผลิตที่ดีทั้งด้านคุณภาพและปริมาณตามตัวชี้วัด

3.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

3.1.1 การเกิดกองทุนพบว่าราษฎรในหมู่บ้านรวมทั้งผู้นำของหมู่บ้านให้ความสนใจนโยบายของรัฐบาลและมีความต้องการอยากให้มีการจัดตั้งกองทุนขึ้นเพราะในหมู่บ้านก็ได้มี
กลุ่ม องค์กรอยู่ก่อนแล้วจึงประสานความร่วมมือกันทั้ง กำนัน แพทย์ประจำตำบล และ
พัฒนาการอำเภอ รวมถึงศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน ได้มาให้ความรู้และคำแนะนำในการ
จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจนประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

3.1.2 ระบบการบริหารกองทุนพบว่า กองทุนหมู่บ้าน ได้มีการวางระบบ

โครงสร้างของกองทุนในการจัดการบริหารมีการคัดเลือกและแต่งตั้งคณะกรรมการครบทั้ง 15 คน มีการแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการและมีการประชุมคณะกรรมการเป็นประจำการเปิดรับสมาชิก การจัดทำบัญชีและการให้เงินกู้ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน มีการจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุนอย่างยุติธรรม

3.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองโดยใช้เศรษฐกิจแบบพอเพียง และได้ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ให้กับครอบครัวและชุมชน

3.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่าคณะกรรมการมีการชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนว่าเป็นของสมาชิกทุกคน ให้ช่วยกันรักษาสามารถจัดการบริหารกันเองได้ ส่วนกลุ่มผู้กู้ยังขาดแนวความคิดในการประกอบอาชีพ และยังมีบางส่วนยังคงเป็นทาสเงินกู้ยืมอยู่เนื่องจากมีระบบการกู้ที่ง่ายกว่า

3.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าภายในหมู่บ้านยังมีสภาพแวดล้อมที่ดี เหมาะแก่การทำการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน แต่ว่ามีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการเดินทาง

4.2 ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. การมีกลุ่มองค์กรต่าง ๆ อยู่ก่อนแล้ว
2. มีเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของสมาชิกในหมู่บ้าน

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. การทำงานของคณะกรรมการบางส่วนขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่
2. สมาชิกบางส่วนไม่ค่อยพอใจการตัดสินใจของคณะกรรมการ

4.3 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.1.3 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านโดยการสุ่ม 50 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน ได้ 130 หลังคาเรือนใน 228 หลังคาเรือน

ตารางที่ 1 จำนวนร้อยละของความเข้มแข็งจำแนกตามลักษณะของตัวแปร

ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชน	ลักษณะค่าตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
1. มีความสามัคคี	มาก	10	23.81
	ปานกลาง	12	28.57
	น้อย	20	47.62
2. มีความซื่อสัตย์	มาก	15	35.71

3. ยกย่องคนทำดี	ปานกลาง	22	52.38
	น้อย	5	11.90
	มาก	9	21.43
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	ปานกลาง	10	23.91
	น้อย	23	54.76
	มาก	11	26.19
5. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	ปานกลาง	17	40.48
	น้อย	14	33.33
	มาก	28	66.67
	ปานกลาง	14	33.33
	น้อย	-	-

จากตาราง ความเข้มแข็ง ของชุมชนจะเห็นว่า

จากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 130 ครอบครัวมีความเห็นว่าสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีน้อยซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 47.62 ของการสุ่มตัวอย่าง

ความซื่อสัตย์ สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ปานกลาง ซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 52.38 ของการสุ่มตัวอย่าง

ยกย่องคนทำดี จะเห็นได้ว่าชุมชนมีการยกย่องคนทำดีอยู่ในระดับปานน้อย คิดเป็นร้อยละได้ 54.76 ของการสุ่มตัวอย่าง

การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ในระดับปานกลางซึ่งคิดเป็นร้อยละได้ 40.48 ของการสุ่มตัวอย่าง

ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็น ชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นกันมากเมื่อคิดเป็นร้อยละได้ 66.67 ของการสุ่มตัวอย่าง

ซึ่งเมื่อดูจากตารางจะเห็นได้ว่าสมาชิกในชุมชนบ้านมีความเข้มแข็งในระดับปานกลาง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ดีที่สามารถรวมตัวกันเพื่อประกอบกิจการกันได้

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาว่าในท้องถิ่นสามารถจัดการกองทุนหมู่บ้านให้มีความยั่งยืน โดยเงินกองทุน 1 ล้านบาท ยังคงอยู่
3. เพื่อศึกษาว่าในหมู่บ้านและชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ร่วมมือ ร่วมใจ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด
4. เพื่อศึกษาถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพของตนเอง และสร้างรายได้ของชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

2. วิธีการดำเนินการ

ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการประเมิน โดยได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบ ชิพท์ (CIPP) ของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมิน สภาวะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรในหมู่บ้านที่ผู้ทำวิจัยเก็บข้อมูล คือกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้และสมาชิก ทั่วไป ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตลอดจน ข้าราชการที่เกี่ยวข้อง

3. ผลการดำเนินงาน

ผู้ทำวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดต่างๆ โดยใช้แบบรายงานบริบท (บร. 1 – บร. 12) ในการสัมภาษณ์เพิ่มเติม การศึกษาเอกสาร และการจัดประชุมเวทีชาวบ้าน และระดับตำบล แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมารวบรวมทั้งหมดแล้วนำมาวิเคราะห์ อาศัยใช้หลักสถิติและไม่ใช้หลักสถิติ

การติดตามการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ผลสรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1

1. สรุป อภิปรายผล

1. การบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา บรรลุเป้าหมายทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน การสร้าง รายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก กองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่ชาวบ้านจะมีส่วนร่วมมากขึ้น เมื่อมีการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน เพื่อชี้แจงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับกองทุน หมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา ได้จัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยการให้ชาวบ้านใน หมู่บ้านออกเสียงโหวตในการเลือกคณะกรรมการกองทุน และคณะกรรมการกองทุนได้มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง และลงตัว ตามคุณสมบัติของคณะกรรมการแต่ละคน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา ได้เปิดโอกาสให้คนในหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังไม่สามารถถึงขั้นถึงตนเองได้ทั้งหมด เพราะยังต้องอาศัยความร่วมมือ งบประมาณ ในการ จัดประชุมทุกครั้ง จากชาวบ้านในหมู่บ้าน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องภายนอกอยู่

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ และสังคม ประชาชนในหมู่บ้าน วิโรจน์พัฒนามีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ในการประกอบอาชีพภายในหมู่บ้านกัน เช่น กลุ่มค้าขาย เป็นต้น

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนใน หมู่บ้านวิโรจน์พัฒนามีความซื่อสัตย์ ร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ สามารถแยกได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านบวก ได้แก่

2.1.1 ประสบการณ์ของคนในหมู่บ้านที่ประสบความล้มเหลวในการประกอบอาชีพมาก่อน จึงได้อาศัยเป็นบทเรียนที่ให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และยังมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำซาก

2.1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนของผู้นำชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน และชาวบ้านในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 คนในหมู่บ้านยังมีสภาพการเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุน ซึ่งอัตรา ดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถดำรงทุนให้เติบโตในระยะเวลานาน

2.2.2 มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน สาเหตุของการไม่สนับสนุนในการ จัดตั้งกองทุนอาจมาจากไม่มีคำตอบแทนในการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน หรือเป็นคณะกรรมการกองทุนแล้วไม่ได้คำตอบแทนอะไรเลย หรือ หาบุคคลที่จะเข้ามาช่วยงานในด้านนี้ไม่ได้

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายความรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้ทำวิจัยได้สร้างเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้ประกอบอาชีพค้าขาย กลุ่มเกษตรกร กลุ่มบริการ องค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพ และความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกหมู่บ้าน

การมีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วยผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน ในการจัดเป็นกลุ่มองค์กรย่อยในหมู่บ้าน ด้านองค์กรแหล่งความรู้ ที่เสริมการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในหมู่บ้านนั้น มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน ได้แก่ หน่วย งานภาครัฐ และยังมีองค์กรภายนอกหมู่บ้านที่เชื่อมโยงกับองค์กรภายในหมู่บ้านอีกด้วย ซึ่งเป็นโครงการจัดตั้งหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ให้กับทางหมู่บ้านและตำบล

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ชาวบ้านในหมู่บ้านทุกคนต่างรู้หน้าที่ของตนเอง สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคีกันมาก โดยวัดจากการเข้าร่วมงานพิธีทางศาสนาในวันสำคัญ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ โดยคุณได้จากในช่วงฤดูเก็บผลผลิตในหมู่บ้าน ส่วนเรื่องของความซื่อสัตย์และการให้ความยกย่องคนทำความดีในหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง หากสมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสได้ศึกษาเพิ่มเติม เพราะขาดงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในการหาความรู้เพิ่มเติมของสมาชิกในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่สมาชิกในหมู่บ้านจะมีอาชีพหรือมีงานทำกันเกือบทุกคนที่สามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ ความรักความปรองดองในครอบครัวส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านจะมีมาก เพราะครอบครัวอยู่กันในระบบเครือญาติ การรวมตัวจัดตั้งกลุ่มในหมู่บ้านจะมีอยู่และมีการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่เสมอ มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา และคนพิการอยู่เสมอ โดยได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐด้วย

5. ผลโดยตรง และผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับกองทุนในอนาคต มีดังนี้

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) กับกองทุนหมู่บ้าน เมื่อเวลาผ่านไประยะเวลาหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการ สามารถก่อให้เกิดรายได้ และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น และสมาชิกที่กู้เงินไปไม่สามารถนำเงินมาส่งคืน พร้อมทั้งต้นและดอกเบี้ย ก็จะทำให้กองทุนไม่สามารถเติบโตหรือหยุดอยู่กับที่

5.2 ผลกระทบโดยอ้อม (Direct Impact) สำหรับสมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ และยังเพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจในบ้านได้มากกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) ของสมาชิกที่กู้เงินไปประกอบอาชีพ แล้วประสบผลสำเร็จ ก็จะทำให้วิถีชีวิตสมาชิกคนนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขระเบียบ ข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา

2.1.1 กฎระเบียบในการค้าประกัน หรือหลักทรัพย์ค้าประกันกับสมาชิกผู้กู้ สมาชิกบางคนไม่สามารถหาหลักทรัพย์ค้าประกันได้ ในวงเงินที่ต้องการได้ ควรปรับให้เข้ากัน ทั้งคณะกรรมการและสมาชิก

2.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

2.2.1 การจัดการด้านเอกสารไม่เป็นระเบียบ ควรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อที่หยิบจับได้สะดวก

2.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.3.1 ควรมีการจัดแนะนำอาชีพเสริม ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในศาลา ประชาคมหมู่บ้านเดือนละครั้งก็ได้

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป หรือเพิ่มเติม

2.4.1 ควรมีการค้นคว้าวิจัยต่อไป เพราะระยะเวลาในการศึกษาการทำวิจัยที่จะได้ผลจริงๆ และเป็นผลที่น่าพอใจแก่ทุกคน ควรมีการค้นคว้าต่อไปจนสัมฤทธิ์ผล

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดวิชาการประเมินเพื่อการศึกษา.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา, (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ,

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. (2545). **ชุดสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง.** กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. (2544). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.**

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านวิโรจน์พัฒนา หมู่ที่ 4 ตำบลปรุใหญ่ อำเภอเมือง
จังหวัดนครราชสีมา

มติชนรายวัน. วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2545

<http://infion.netfirms.com/45013.htm>